

Sygn. Akt I ACa 987/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SA Ewa Kaniok

Sędziowie: SA Zbigniew Cendrowski

SA Jacek Sadowski (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Marta Lach

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa F. M.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ochronę dóbr osobistych-zobowiązanie do złożenia oświadczenia i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 kwietnia 2012 r.

sygn. akt I C 801/11

I. Zmienia zaskarżony wyrok w części w ten sposób, że:

1. zobowiązuje pozwaną do złożenia oświadczenia o następującej treści: „ (...) Spółka Akcyjna przeprasza Pana F. M. za naruszenie jego dóbr osobistych poprzez bezprawną odmowę wyrobienia Panu F. M. karty kibica (...) i tym samym uniemożliwienie nabycia biletu na mecze(...) rozgrywane na stadionie klubu piłkarskiego (...)” i zamieszczenie tego oświadczenia sporządzonego czcionką Times New Roman rozmiar 30 na koszt pozwanej w widocznym miejscu w punkcie wyrabiania kart kibica mieszczącym się w budynku stadionu przy ul. (...) na okres jednego miesiąca w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku oraz oddala powództwo w pozostałym zakresie,

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 780 zł (siedemset osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

II. Oddala apelację w pozostałej części,

III. Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 735 zł (siedemset trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt I ACa 987/12

UZASADNIENIE

Powód F. M. wniósł o nakazanie pozwanemu (...) Spółka Akcyjna spółce akcyjnej z siedzibą w W. (uprzednia nazwa: Klub (...) Sportowa Spółka Akcyjna) złożenia oświadczenia o następującej treści: " Klub (...) Sportowa Spółka Akcyjna przeprasza Pana F. M. za rażące naruszenie jego dóbr osobistych poprzez bezprawną odmowę wyrobienia Panu F. M. karty kibica (...) pozwalającej na nabycie biletów i tym samym uniemożliwienie nabycia biletu na mecze(...) rozgrywane na stadionie Klubu (...)" i zamieszczenia tego oświadczenia sporządzonego czcionką Times New Roman rozmiar 30 na koszt pozwanej, na okres jednego miesiąca, w terminie 3 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanej kwoty 1.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny, tj. na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. W uzasadnieniu powód wskazał, że bezpodstawną odmowa sprzedaży biletu na mecz jest działaniem bezprawnym, które narusza jego dobra osobiste i prawa konsumenta.

Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 540 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą wydanego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji.

W dniu 2 sierpnia 2011 roku powód F. M. udał się wraz z ojcem W. M. oraz bratem A. M. do kasy biletowej pozwanego Klubu (...) Sportowa Spółka Akcyjna w celu nabycia biletów na mecz piłkarski (...). W tym czasie, powód był już uczestnikiem systemu Karta Kibica E., a w zgłoszeniu do systemu zadeklarował swoją przynależność do klubu (...). Przed zakupem biletu powód uzyskał informację, że warunkiem sprzedaży biletu jest posiadanie karty kibica. W związku z powyższym powód złożył wypełniony wniosek o wydanie karty kibica. Po dokonaniu weryfikacji jego danych uzyskał informację od pracownika punktu biletowego, iż wyrobienie karty nie jest możliwe, gdyż karta na nazwisko powoda została już wystawiona w związku z jego przynależnością do klubu (...). Tym samym, zgodnie z regulaminem systemu Karta Kibica E., nie jest możliwe ponowne wystawienie nowej karty kibica. Nie jest również możliwy zakup biletu na podstawie posiadanej przez powoda karty kibica (...). W konsekwencji, nie było możliwe zakupienie przez powoda biletu wstępu na mecz klubu (...).

Mając na uwadze powyższe ustalenia sąd okręgowy uznał wniesione w tej sprawie powództwo za niezasadne.

Sąd okręgowy wskazał, że powód F. M. domagał się ochrony jego prawa wstępu do publicznych miejsc wypoczynku i rozrywki oraz godności i prawa do wolnego od ograniczeń nabywania dóbr. W ocenie sądu okręgowego z uwagi na treść prawa i ukształtowane orzecznictwo sądowe nie da się aktualnie wyodrębnić jako osobnego dobra osobistego „prawa do wypoczynku, prawa dostępu do powszechnie i legalnie oferowanych dóbr, w tym dóbr kultury i prawa wstępu na imprezy masowe”. Jeśli zaś chodzi o naruszenie godności osobistej powoda, to zdaniem sądu okręgowego do naruszenia takiego nie doszło. Działanie pozwanego bowiem obliczone było na zapewnienie porządku i bezpieczeństwa na imprezie i sprowadzało się do zastosowania określonych procedur umożliwiających pewną selekcję osób uczestniczących w tej imprezie, ale z powołaniem się na cechy zobiektywizowane, niezależne od ściśle osobistych przymiotów lub ich braku, a zatem z posłużeniem się kryterium niedyskryminacyjnym. W tym stanie rzeczy działanie pozwanego w ogóle nie może być traktowane jako jakikolwiek zamach na indywidualne dobro osobiste konkretnej osoby.

Ponadto sąd okręgowy uznał, że działaniu pozwanego nie można przypisać cechy bezprawności. Oceniając to działaniem należy mieć na względzie przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Pozwany organizując imprezę masową, jaką jest mecz piłkarski, zobowiązany był, zgodnie z art. 5. ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, spełnić wymogi w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w imprezie. Sąd okręgowy uznał, że instrumenty przewidziane w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych nie stanowią wyczerpującej listy czynności, jakie podjąć może organizator imprezy masowej w celu zapewnienie jej bezpiecznego przebiegu. Nadrzędnym celem przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych jest zapewnienie

bezpieczeństwa ich uczestnikom i w tym celu ustawa przewiduje wyłącznie minimalne środki bezpieczeństwa, do stosowania których zobowiązany jest każdy organizator imprezy masowej. Co więcej, taka intencja prawodawcy znalazła odzwierciedlenie w nowelizacji ustawy z dnia 31 sierpnia 2011 roku, która weszła w życie w dniu 13 stycznia 2012 roku. Na jej skutek w art. 15 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych dodano sformułowanie uprawniające organizatora meczu piłkarskiego do odmowy sprzedaży biletu osobie, co do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa imprezy masowej. Sąd okręgowy podkreślił, że środki wykraczające ponad te, które przewidziane zostały w drodze ustawowej, muszą być zgodne z powszechnie przyjętą zasadą proporcjonalności ograniczeń. W ocenie sądu okręgowego pozwany, jako organizator imprezy masowej, zasadę tę zrealizował w sposób należyty. Uniemożliwienie wstępu na stadion osobom, które potencjalnie mogą powodować zagrożenie, bez wątplenia przyczynia się od osiągnięcia bezpieczeństwa imprezy masowej. Identyfikacja takich osób ze względu na zadeklarowane przywiązanie do innego klubu piłkarskiego stanowi środek skuteczny do realizacji zamierzonego celu, w świetle wielokrotnie powtarzających się potyczek kibiców różnych klubów piłkarskich, nie tylko na stadionie, lecz również poza nim. Zdaniem sądu okręgowego słusznie twierdzi się, że emocje związane z przebiegiem spotkania piłkarskiego mogą takie antagonizmy pomiędzy kibicami poszczególnych klubów eskalować. Można zatem przyjąć, że odmowa sprzedaży biletów takim osobom stanowi środek skuteczny, a jednocześnie najmniej uciążliwy dla jednostki. Ponadto, działania podejmowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprezy masowej mają na celu ochronę powszechnie uznanych dóbr osobistych, takich jak życie lub zdrowie, które znajdują się na pierwszych miejscach w hierarchii dóbr osobistych. W związku z powyższym, powoływanie przez powoda się na dobra (które jego zdaniem mają walor dóbr osobistych), takie jak prawo do przerwy i wypoczynku, które zostały działaniem powoda rzekomo naruszone, pozostaje nieskuteczne w związku z działaniem powoda ukierunkowanym na ochronę dóbr osobistych pozostających w hierarchii zdecydowanie wyżej. Zdaniem sądu okręgowego oczywistym jest, że skoro ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych wyznacza minimalny zakres obowiązków organizatorów imprez masowych zmierzających do zapewnienia ich bezpieczeństwa, do dyskrecjonalnej decyzji każdego z klubów należy podjęcie decyzji co do środków stosowanych ponad te, które przewiduje ustawa. Tym samym pozwany był w pełni uprawniony, bazując na dokonanej przez siebie ocenie stopnia zagrożenia dla bezpieczeństwa imprezy, do przyjęcia założenia, że obecność kibiców innych drużyn takie zagrożenie może powodować. Ponadto sąd okręgowy stwierdził, że pozwany działał w granicach wyznaczonych przez obowiązujące normy prawne związane z przynależnością do Polskiego Związku Piłki Nożnej. Na podstawie Uchwały nr X/110 z dnia 10 lipca 2007 roku zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej w sprawie przyjęcia Regulaminu w zakresie bezpieczeństwa podczas rozgrywek organizowanych przez Polski Związek Piłki Nożnej i (...) S.A. i zgodnie z art. 15 ust. 1 tego regulaminu – kluby biorące udział w meczu zobowiązane są zapewnić, że bilety przekazane do ich dyspozycji (sprzedaży) są rozprowadzane jedynie wśród kibiców danego klubu. Pozwany Klub (...) zobowiązany był w sezonie 2011/2012 (w czasie trwania którego doszło do zdarzenia będącego podstawą procesu) do przestrzegania tych przepisów. Sąd okręgowy wskazał, że powód uzyskując kartę kibica (...) złożył oświadczenie o zapoznaniu się z regulaminem systemu Karty Kibica E., zgodnie z którym każdy z kibiców określa swoją przynależność do jednego z klubów piłkarskich, a zmiana przynależności do klubu piłkarskiego może nastąpić wyłącznie raz w czasie trwania danego sezonu rozgrywkowego. Tym samym, powód nie został pozbawiony realizacji swojego prawa do przerwy i wypoczynku, a wyrażając zgodę na regulamin, dobrowolnie ograniczył jego realizację do możliwości uczestniczenia w zawodach piłkarskich klubu (...).

Wydany wyrok zaskarżony został przez powoda w całości. Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa. Jako wniosek ewentualny zgłosił żądanie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W złożonej apelacji podniesione zostały następujące zarzuty:

1. Naruszenie prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) ustalenie, że dyskryminacyjna w ocenie powoda praktyka, która do kwietnia 2012 r. była stosowana przez pozwanego, nie narusza dóbr osobistych powoda, w sytuacji gdy z okoliczności sprawy wynika wniosek przeciwny;

b) dokonanie oceny stanu faktycznego w sposób newszechstronny, bowiem z pominięciem dowodów w postaci zeznań świadków i strony, a w konsekwencji pominięcie okoliczności związanych ze sprzedażą biletów i nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie naruszenia dóbr osobistych powoda, w szczególności naruszenia jego godności;

c) przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że pozwany działał w interesie publicznym oraz wykazał się poszanowaniem przepisów prawa, pomimo, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie uzasadnia takiego twierdzenia, a wręcz pozwala na wyciągnięcie przeciwnych wniosków;

d) dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego, a mianowicie dokumentu w postaci „Regulaminu dot. bezpieczeństwa podczas rozgrywek organizowanych przez(...)”, z pominięciem reguł interpretacyjnych wynikających z art. 65 k.c., lub z niewłaściwym zastosowaniem reguł interpretacyjnych wynikających z art. 65 k.c., skutkiem czego sąd ustalił, iż w/w przepisy(...) stanowią podstawę dla nieuprawnionej praktyki powoda, w sytuacji gdy z prawidłowego rozumienia tegoż regulaminu wynika wniosek przeciwny.

2. Naruszenie prawa materialnego:

a) art. 24 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że działanie pozwanego nie było bezprawne i nie naruszało dóbr osobistych powoda (tj. prawa wstępu do publicznych miejsc rozrywki, godności, prawa do równego traktowania jako konsumenta w obrocie gospodarczym oraz dostępu do wszelkich towarów i usług publicznie i legalnie oferowanych) nawet w sytuacji, gdy sąd nie wziął pod uwagę w sposób prawidłowy regulacji ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, regulaminów wewnętrznych (...), zeznań świadków i strony, oraz okoliczności sprawy wskazujących na zaistnienie naruszenia tychże dóbr osobistych;

b) przepisów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, w szczególności art. 15 ust. 3 w zw. z art. 10 i art. 22 ustawy (w brzmieniu obowiązującym w dniu 2 sierpnia 2012 r.), poprzez ich błędne zastosowanie polegające na uznaniu, iż w/w przepisy zawierają katalog otwarty okoliczności, w których organizator imprezy może odmówić sprzedaży biletu wstępu na imprezę masową i w konsekwencji przyjęcie, że od swobodnego uznania organizatora imprezy masowej zależy, kto zostanie na nią wpuszczony;

c) art. 65 § 1 k.c. poprzez nadanie „Regulaminowi bezpieczeństwa podczas rozgrywek organizowanych przez (...)” znaczenia odmiennego od treści tego regulaminu, z pominięciem ustalonych zwyczajów, okoliczności sprawy, stosowanej praktyki, zasad współżycia społecznego oraz literalnej treści zapisów tego regulaminu.

Odpowiedź na apelację wniósł pozwany, domagając się oddalenia apelacji jako bezzasadnej, zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna, aczkolwiek nie można podzielić wszystkich zawartych w niej zarzutów. Niezasadne są zarzuty naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c. i w konsekwencji poczynienia błędnych ustaleń faktycznych w tej sprawie. Podniesione przez skarżącego w tym zakresie zarzuty kwestionują w istocie dokonaną przez sąd okręgowy ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego. Tym samym powinny zostać rozważone w kontekście naruszeń prawa materialnego.

Wskazać należy, że okoliczności faktyczne w tej sprawie – w szczególności fakt odmowy wydania powodowi karty kibica (...) i tym samym odmowy sprzedaży mu biletu na mecz zespołu (...) z uwagi na posiadanie przez powoda karty kibica zespołu (...) – nie były pomiędzy stronami sporne. Okoliczności te zostały prawidłowo przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd apelacyjny przyjmuje je za własne i czyni podstawą dalszych wywodów w tej sprawie. Niesporny pomiędzy stronami był również podnoszony w apelacji fakt, że już po zamknięciu rozprawy przed sądem pierwszej instancji pozwany zmienił dotychczasową praktykę i uchylił zakaz wpuszczania na mecze

przy ul. (...) osób posiadających karty kibica (...). Z tych względów zgłoszone na tę okoliczności w apelacji wnioski dowodowe zostały przez sąd apelacyjny oddalone na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. (w poprzednim brzmieniu) w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Zasadne są natomiast zawarte w apelacji zarzuty kwestionujące dokonaną w tej sprawie przez sąd okręgowy ocenę prawną. Nie można podzielić stanowiska sądu pierwszej instancji, że działanie pozwanego nie stanowiło źródła naruszenia dóbr osobistych powoda, w tym szeroko rozumianej godności. Nie można również podzielić oceny sądu okręgowego co do braku bezprawności działań pozwanego naruszających dobra osobiste powoda.

Skarżący w apelacji trafnie podnosi, że pozwany odmawiając powodowi wstępu na mecz piłki nożnej rozgrywany na stadionie (...) przy ul. (...) w W. z uwagi na posiadanie przez powoda karty kibica klubu (...) naruszył jego godność osobistą, przysługujące mu prawo wstępu do publicznych miejsc rozrywki oraz prawo do równego traktowania jako konsumenta w obrocie gospodarczym.

Zgodnie z art. 30 Konstytucji RP przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Pojęcie godności ludzkiej (godności osobowej) jest w polskim porządku prawnym pojęciem zasadniczym, jak wskazuje Trybunał Konstytucyjny, stanowi „płaszczyznę odniesienia dla systemu wartości, wokół którego zbudowano Konstytucję a zarazem fundament całego porządku prawnego w Państwie (...). Będąc źródłem praw i wolności jednostki, pojęcie godności determinuje sposób ich rozumienia i urzeczywistniania przez państwo” (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 04 kwietnia 2001, K 11/00, OTK 2001, nr 3, poz. 54; z 23 marca 1999, K 2/98, OTK 1999, nr 3, poz. 38; z 27 maja 2002 r., K 20/01, OTK - A 2002, nr 3, poz. 34; z 7 stycznia 2004 r., K 14/03, OTK-A 2004, nr 1, poz. 1). Pojęcie godności osobowej rozumiane jest przede wszystkim przez przyzmat zasady autonomii jednostki, jej prawa do bycia podmiotem swoich działań i wynikających z nich praw i obowiązków, zdolności do rozwijania swej osobowości, wynikającej z istoty człowieczeństwa mocy jednostki do samostanowienia i samookreślenia. Autonomia jednostki oznacza wolność działań człowieka w możliwie najszerszym wymiarze, obejmuje każdą formę ludzkiej aktywności. Na gruncie prawa cywilnego wartości te realizowane są przede wszystkim poprzez konstrukcję dóbr osobistych i odpowiadających im osobistych praw podmiotowych. W tym znaczeniu odczytywać należy zakres i treść dóbr osobistych zmierzających do ochrony wszelkich przejawów autonomii jednostki, w tym zwłaszcza godności osobistej jednostki. W tak rozumiane ujęcie godności osobistej, akcentującej zasadę autonomii jako zasadę nadrzędną, wpisuje się między innymi stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w wyroku z dnia 10 czerwca 1977 r., II CR 187/77, w którym wskazano, że pojęcie dóbr osobistych obejmuje ogół wartości mających na celu zapewnienie jednostce rozwoju jej osobowości, w tym również zapewnienie jej prawa do korzystania z dostępnych dóbr kultury. W zakresie tego prawa mieści się również prawo wstępu do publicznych miejsc wypoczynku i rozrywki. Uzupełniając ten wywód przywołać należy dodatkowo art. 73 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdemu zapewnia się wolność korzystania z dóbr kultury. Prawo do korzystania z dóbr kultury, jako przejaw autonomii jednostki i jej prawa do samorealizacji, uzyskuje więc ochronę również na poziomie Konstytucji.

Działanie pozwanego polegające na odmowie wydania powodowi karty kibica i tym samym odmowie sprzedaży biletu, a w efekcie odmowie wstępu na mecz piłkarski rozgrywany na stadionie przy ul. (...) w W., stanowiło naruszenie tak rozumianej autonomii i godności powoda. Wbrew stanowisku sądu okręgowego doszło więc do naruszenia dobra osobistego powoda.

Działanie pozwanego skutkujące naruszeniem dóbr osobistych powoda miało charakter bezprawny. Pojęcie bezprawności oznacza ujemną ocenę zachowania się opartą na sprzeczności tego zachowania z szeroko pojętym porządkiem prawnym, a więc na sprzeczności z obowiązującymi przepisami ustawy bądź regułami wynikającymi z zasad współżycia społecznego. Bezprawność stanowi kwalifikację przedmiotową czynu, ujmuje zachowanie jako obiektywnie nieprawidłowe, abstrahując przy tym od elementu zawinienia. Przy ustaleniu bezprawności rozważeniu podlega stosunek, w jakim pozostaje dane zachowanie względem obowiązujących reguł postępowania. W przypadku zachowania naruszającego cudze prawo podmiotowe, w tym również prawo podmiotowe osobiste, kwestią zasadniczą jest wyznaczenie podstawy prawnej legitymizującej działanie sprawcy. Tylko bowiem istnienie takiej podstawy może

usprawiedliwić naruszenie cudzego prawa podmiotowego. Bezprawność stanowi w tym ujęciu relację modalną, wyznaczaną z uwagi na wzajemny stosunek wagi i doniosłości naruszonego prawa podmiotowego lub chronionego interesu prawnego do wagi i doniosłości podstaw legitymizujących to naruszenie.

W prawie polskim istnieje ustawowa regulacja dotycząca sposobu organizacji imprez masowych – ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2009 r., nr 62, poz. 504 ze zm.). Ustawa ta określa: zasady postępowania konieczne do zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, warunki bezpieczeństwa imprez masowych, zasady i tryb wydawania zezwoleń na przeprowadzanie imprez masowych, zasady gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych oraz zasady odpowiedzialności organizatorów za szkody wyrządzone w związku ze zorganizowaniem imprez masowych (art. 1). W świetle tej ustawy mecz piłki nożnej jest masową imprezą sportową mającą na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowaną na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1.000 (art. 3 pkt 4 ustawy). Ustawa zawiera szczególne regulacje dotyczące bezpieczeństwa meczu piłki nożnej (rozdział 3 ustawy). W świetle okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy kluczowe znaczenie ma przepis art. 15 ust. 3 ustawy, który wskazuje na przypadki, w których organizator meczu piłki nożnej odmawia sprzedaży biletu wstępu lub innego dokumentu uprawniającego do przebywania na meczu. Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, organizator meczu piłkarskiego odmawia sprzedaży biletu wstępu lub innego dokumentu uprawniającego do przebywania na nim osobie, wobec której zostało wydane orzeczenie zakazujące wstępu na imprezę masową lub zobowiązujące do powstrzymania się od przebywania w miejscach przeprowadzania imprez masowych, wydane przez sąd wobec skazanego w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności albo wobec nieletniego na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, a także osobie, wobec której zastosowano zakaz klubowy lub zakaz zagraniczny. Ponadto odmowa sprzedaży biletu może nastąpić również w stosunku do osoby, co do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa imprezy masowej.

Żadna ze wskazanych podstaw uzasadniających odmowę sprzedaży biletu wstępu na imprezę masową w postaci meczu piłki nożnej nie zachodziła w rozpoznawanej sprawie. Niesporne pomiędzy stronami było, że podstawą odmowy wydania karty kibica i w konsekwencji uniemożliwienie wstępu na mecz piłki nożnej był jedynie fakt posiadania przez powoda karty kibica innego (...) klubu – (...). Nawet jeżeli uwzględnić, niekwestionowany przez strony fakt istnienia wzajemnych antagonizmów i nieporozumień pomiędzy niektórymi kibicami (...) i (...), z powyższego faktu nie można wywieść wniosku, że sam pobyt powoda na stadionie (...) stanowił zagrożenie bezpieczeństwa imprezy masowej. Przede wszystkim z posiadania karty kibica (...) nie wynika fakt, że jej posiadacz pozostaje w konflikcie z kibicami (...). Co więcej, posiadanie tej karty nie musi być wyrazem szczególnej sympatii dla danej drużyny. Karta kibica bowiem w świetle obowiązującego regulaminu stanowi warunek konieczny nabycia biletu na mecz rozgrywany na stadionie danej drużyny. W istocie więc z faktu posiadania karty kibica wynika jedynie, że jej posiadacz jest zainteresowany uczęszczaniem na mecze danej drużyny. Inną sprawą jest natomiast to, czy jest kibicem tej drużyny, czy jedynie niezaangażowanym emocjonalnie w sposób szczególny obserwatorem rozgrywanego meczu. Ponadto fakt bycia kibicem (...) nie implikuje w sposób konieczny nie tylko stwarzania zagrożenia przez takiego kibica na meczu innej drużyny, w tym wypadku (...), ale również braku sympatii do drużyny (...). Nie można bowiem w sposób logiczny wykluczyć sytuacji, w której mieszkaniec W. kibicuje dwóm klubom z tego miasta – zarówno(...), jak i(...). Aby uczęszczać na mecze obydwóch tych drużyn musi być posiadaczem zarówno karty kibica(...), jak i(...).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że podstawa odmowy sprzedaży biletu przewidziana w art. 15 ust. 3 pkt 3 ustawy (uzasadnione podejrzenie, że dana osoba w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa imprezy masowej) dodana została do ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dniem 13 stycznia 2012 r. (ustawą z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw), a więc już po wystąpieniu zdarzenia stanowiącego podstawę faktyczną tej sprawy. Tym samym, zgodnie z zasadą tempus regit actum, nie mogła ona stanowić podstawy decyzji pozwanego odmawiającej

wstępu powodowi na mecz. Ponadto, jak zostało to już wykazane powyżej, brak jakichkolwiek podstaw do uznania, że sam tylko fakt posiadania przez daną osobę karty kibica innego klubu – w tym wypadku (...) – stanowi o uzasadnionym podejrzeniu, że osoba ta może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa meczu piłkarskiego odbywającego się na stadionie(...)

Wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji, zawarty w art. 15 ust. 3 katalog podstaw uzasadniających odmowę sprzedaży biletu na mecz piłki nożnej ma charakter zamknięty i nie może być uzupełniony o inne okoliczności uzasadniające taką odmowę. W tym zakresie podzielić należy wywoływy zawarte w apelacji. Obowiązek organizatora meczu piłkarskiego zapewnienia bezpieczeństwa nie stanowi podstawy do podejmowania arbitralnych decyzji odnośnie wpuszczenia lub niewpuszczenia określonych osób na mecz w oparciu o inne kryteria, aniżeli wynikające wprost z ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Odmowa wstępu na mecz stanowi bowiem oczywiste ograniczenie autonomii jednostki, w tym wynikającego z art. 73 Konstytucji RP prawa do swobodnego korzystania z dóbr kultury. Tym samym nakładane w tym zakresie ograniczenia nie mogą mieć charakteru dowolnego i wynikać – jak niezasadnie wywiódł to sąd okręgowy – jedynie z ogólnego celu ustawy.

Wbrew wywodom sądu okręgowego podstawy prawnej legitymizującej działanie pozwanego w tej sprawie nie stanowiły, ani przywołana przez pozwanego uchwała zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej w sprawie przyjęcia regulaminu rozgrywek piłkarskich o mistrzostwo Ekstraklasy na sezon 2011/2012, ani też treść regulaminu Karty Kibica E.. Żadna z tych regulacji nie wprowadzała bowiem, jako podstawy odmowy wydania karty kibica i w efekcie odmowy sprzedaży biletu na mecz faktu posiadania przez daną osobę karty kibica innego klubu.

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że odmowa sprzedaży powodowi biletu jedynie z uwagi na posiadanie przez niego karty kibica innego klubu stanowiła bezprawne działanie pozwanego skutkujące naruszeniem dóbr osobistych powoda.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. w razie dokonanego naruszenia dóbr osobistych pokrzywdzony może żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Przepis ten wskazując na konieczność zastosowania środków „potrzebnych” i „odpowiednich” do usunięcia skutków dokonanego naruszenia odwołuje się w istocie do zasady proporcjonalności nakazując ustalenie, czy żądany środek ochrony niemajątkowej jest przydatny i konieczny do osiągnięcia zakładanego celu (usunięcie skutków dokonanego naruszenia) oraz, czy pozostaje w odpowiedniej proporcji do zakładanego celu. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, środki ochrony naruszonego dobra osobistego muszą być adekwatne do samego naruszenia i jego skutków oraz stosowane z uwzględnieniem całokształtu okoliczności sprawy (tak m.in. wyrok SN z dnia 8 stycznia 1976 r., I CR 237/75; wyrok SN z 4 lutego 1969 r., I CR 500/67; uchwała SN z 30 grudnia 1971r., III CZP 87/71). Analizując w świetle powyższych kryteriów zakres i treść żądanych środków ochrony niemajątkowej wskazać należy, że strona powodowa żądała zamieszczenia tekstu przeproszenia we wszystkich kasach biletowych pozwanej. Pełnomocnik powoda na rozprawie przed sądem apelacyjnym wyjaśnił, że nie wie ile kas biletowych faktycznie posiada pozwany (również pełnomocnik pozwanego nie potrafił tego sprecyzować), zaś swoje żądanie sprecyzował w ten sposób, że wskazał, że chodzi o kasy biletowe znajdujące się w budynku stadionu przy ul. (...). Zważywszy, że naruszenie dobra osobistego powoda poprzez odmowę wydania karty kibica miało miejsce w punkcie wyrabiania kart kibica mieszającym się w budynku stadionu przy ul. (...), sąd apelacyjny uznał, że to właśnie (ściśle sprecyzowane) pomieszczenie stanowić powinno miejsce, w którym udostępniony zostanie tekst zawierający przeproszenie pozwanego. Zarazem z treści żądanego przeproszenia sąd apelacyjny wyeliminował określenie o „rażącym” naruszeniu dóbr osobistych powoda uznając, że określenie to nie jest adekwatne do faktycznie dokonanego naruszenia. Ponadto dokonano również pewnej korekty stylistycznej samego tekstu przeproszenia celem uniknięcia zawartego w jego treści powtórzenia. Sąd apelacyjny oddalił również żądanie ochrony majątkowej uznając, że przyznana powodowi ochrona niemajątkowa, zważywszy na okoliczności sprawy, stopień dokonanego naruszenia dóbr osobistych i jego faktyczne następstwa, w pełni realizuje zakładaną funkcję kompensacyjną i satysfakcyjną. Tym samym niemajątkowy interes strony powodowej został w tej sprawie w pełni zaspokojony za pomocą środków ochrony niemajątkowej.

Mając powyższe na uwadze sąd apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 24 § 1 k.c. powództwo częściowo uwzględnił. Z uwagi na zasadę akcesoryjności kosztów procesu skutkowało to również koniecznością zmiany rozstrzygnięcia pierwszej instancji w zakresie kosztów procesu. W pozostałym zakresie apelacja powoda jako niezasadna podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Zważywszy, że apelacja powoda uwzględniona została w części odnoszącej się do roszczenia niemajątkowego, przysługujący mu w tym zakresie zwrot kosztów procesu wynosi 870 zł (600 zł – opłata od roszczenia niemajątkowego oraz wynagrodzenie pełnomocnika wyliczone od tego roszczenia – 270 zł). Pozwany z kolei wygrał sprawę w zakresie roszczenia majątkowego. Zwrot należnych mu kosztów to stawka minimalna pełnomocnika – 135 zł – określona zgodnie z § 6 pkt 2 w zw. z § 11 ust. 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.